Andana
editorial

Tria de poemes a càrrec del departament de Valencià de l'IES Maria Ibars de Dénia, curs 2024-2025: Joanba Martí, Sandra Seguí, Miquel Mengual, Bru Boix, Emma Rodríguez, Laura Torres, Anna Jorro, Nàdia Sala i Irene Alemany.

Amb el suport de la Generalitat de Catalunya i de la Institució de les Lletres Catalanes.

Institució de les Lletres Catalanes

Generalitat de Catalunya

Amb la col·laboració de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua.

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA

maria ibars
escriptora de l'any 2024

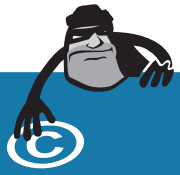

@ del text: hereus de Maria Ibars
@ del pròleg: M. Àngels Francés
@ de les il·lustracions: Eva Carot
Il·lustradora representada per IMC Agència Literària S.L.
Correcció: Maria Quiles Ruiz
© Andana Editorial
Av. Aureli Guaita Martorell, 18
46220 Picassent
andana@andana.net
www.andana.net
Tel. 962 484 382

1a edició: novembre del 2025
ISBN: 979-13-87883-20-1
Dipòsit legal: V-5009-2025
Imprès a Gràfiques Martí

FSC MIXT Paper | Donant suport a la silvicultura responsable FSC® C213183

Prohibida la reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquest llibre sota cap forma ni per cap mitjà sense l'autorització escrita de l'editor. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra podeu adreçar-vos a Cedro (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

Andana editorial

vagódeversos

La mar està de festa

Una antologia de **Maria Ibars**

Pròleg de **M. Àngels Francés**

Il·lustracions d'**Eva Carot**

Pròleg

Maria Ibars

Maria Ibars (València, 1892-1965) és una de les escriptores valencianes més importants del segle xx. Arrelada a Dénia, amb la mar i el Montgó com a horitzons estimats, va ser mestra, escriptora i dona valenta en temps difícils, perquè va dedicar la seua vida a ensenyar i a escriure en la llengua del seu poble, convençuda que la bellesa viu en les paraules que ens són més pròximes.

Va estudiar Magisteri a València i va obtenir una plaça a l'escola de la Font de la Figuera. Allà es va casar amb Vicent Payà i va tenir una filla, Raquel, i un fill, Vicente Darío. Uns anys abans de l'esclat de la guerra civil, es trasllada a treballar a València, on participa de la vida cultural del moment, juntament amb el seu amic i company de carrera, l'escriptor Carles Salvador.

Va publicar poesia, teatre i narrativa, amb novel·les com *Vides planes* (creada el 1949, però publicada el 1962) o *L'últim serf* (1965), que són crònica d'una societat, la de la Marina Alta, en ple procés de canvi. És, però, el seu llibre *Poemes de Penyamar* (1949) el que millor resumeix la seua ànima. El recull duu el nom de la casa que, a les Rotes, a la vora de la mar, va ser refugi vital i espai de creació literària: hi és el cor i la veu de tot el que estima. Per això, l'antologia que ara teniu a les mans, amb poemes seleccionats d'aquesta obra però també de la parcialment inèdita *Ram a l'amiga* (1951), vol ser una porta oberta al seu univers marí: un món de llum i aigua, on les ones parlen, el vent somriu i el sol acarona la pell del temps.

Maria Ibars forma part d'una generació d'autors valencians que van estimar la seua terra com qui estima un ésser viu, com, per exemple, Enric Duran i Tortajada o Martí Domínguez Barberà. Però la seua mirada és més íntima, plena de sensibilitat, en què el paisatge és emoció. La mar, per a ella, és un espill on es reflecteixen les alegries i les penes, els somnis i les absències. Tant pot ser amiga i confident com força poderosa que ens recorda el misteri de la vida.

Llegint-la, descobrim una veu que parla de la llibertat i de la soledat, de la joia i de la recança, amb la sinceritat d'algú que ha viscut molt i que sap que, al final, totes les històries tornen a la mar, a voltes amiga riallera, plena de sol i d'escumes; d'altres

voltes, mare que acull o força que espanta. I sempre, sota l'aigua i la llum, hi trobem la mateixa veu clara que ens parla des del cor.

Conéixer Maria Ibars és conéixer una part essencial de la nostra cultura. En un temps en què poques dones arribaven a publicar, ella va signar amb el seu nom, amb orgull i determinació, mentre que moltes altres escriptores usaven pseudònim per poder tenir major acceptació en un món literari dominat pels homes. La seua mar és la mar de tots: la que veiem, la que enyorem i la que portem dins.

Per què és important llegir-la, hui? Perquè, en un món que corre, Maria Ibars ens convida a la calma, a escoltar el murmuri de les ones, a observar com canvia la llum sobre l'aigua, a reconéixer la bellesa en allò senzill. Llegir-la en família és com passejar junts per la platja a poqueta nit: cadascú hi veu una cosa diferent, però tots comparteixen la mateixa llum.

Els poemes d'aquesta antologia, amerats de naturalesa, ens parlen de gavines que volen lliures i barquetes fràgils («L'única fada»), d'aigües adormides al sol («Mar dormida»), o de xiquetes que juguen entre les flors («Il·lusió»).

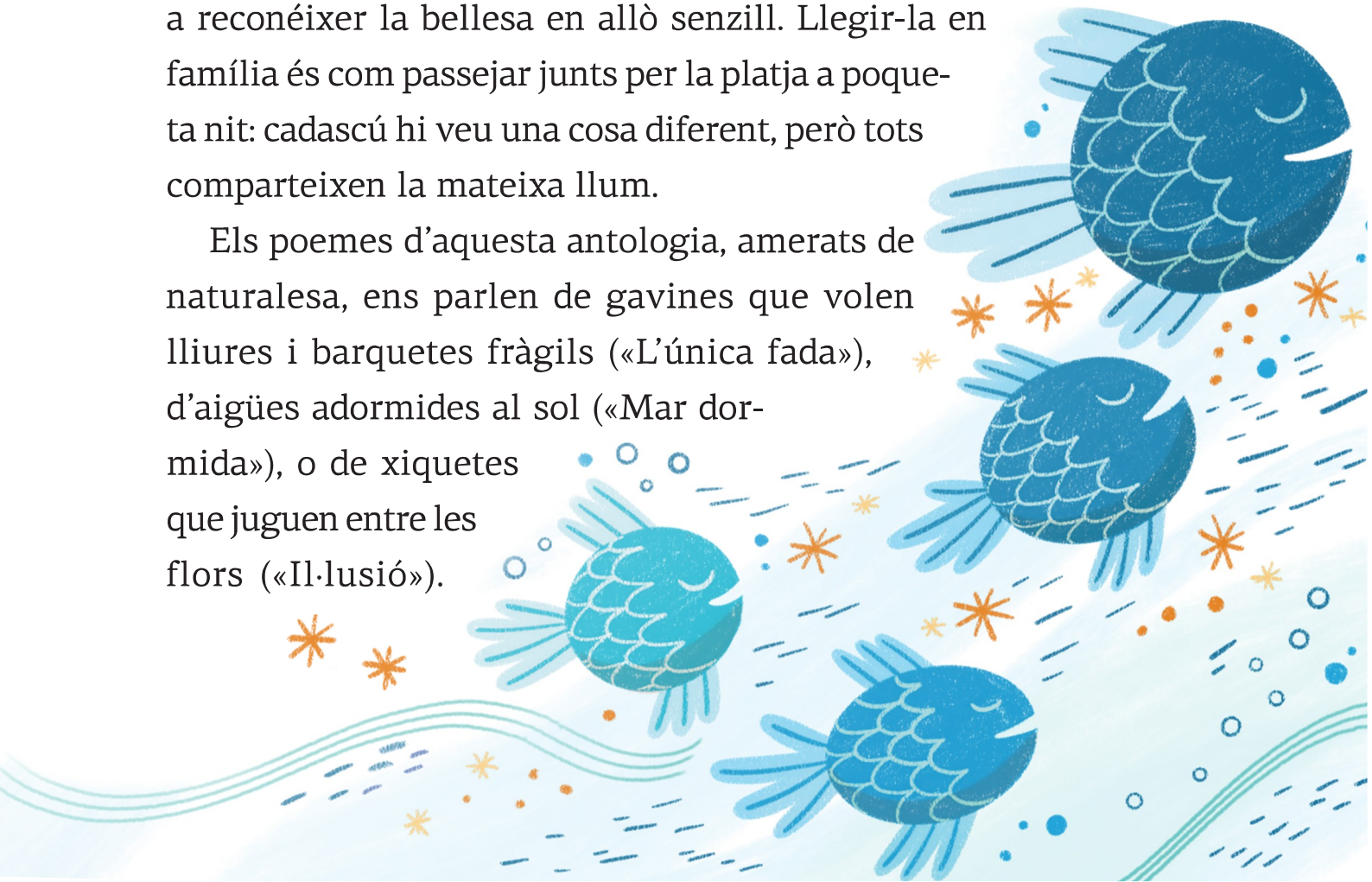

Són imatges que fan olor de sal i de flor de taronger, i que ens recorden que la poesia, com la mar, no s'esgota mai: cada lectura és una marea nova.

Maria Ibars va saber transformar la mar en llenguatge, i això fa gran la seua obra. En els seus versos hi ha una saviesa antiga, com la dels contes que passen de mares a filles, i una frescor moderna, com una onada que arriba i ens mulla els peus. La seua veu és clara, serena i musical; ens parla de la bellesa i del dolor amb una honestedat que travessa el temps.

Aquesta antologia vol ser una invitació a tornar a escoltar-la. A deixar que la seua poesia ens acoste la mar al cor i ens ensenye a mirar-la amb ulls nous. Perquè, al capdavall, llegir Maria Ibars és retrobar la nostra pròpia veu interior: aquella que, com una onada, mai no s'atura i sempre torna, plena de vida i de llum.

Que cadascú, gran o menut, hi trobe la seua platja secreta, el seu racó de calma i de música. I que la poesia de Maria Ibars continue cantant, des de Penyamar fins a tots els racons on algú tinga ganes d'escoltar la veu blava del Mediterrani.

La mar està de festa

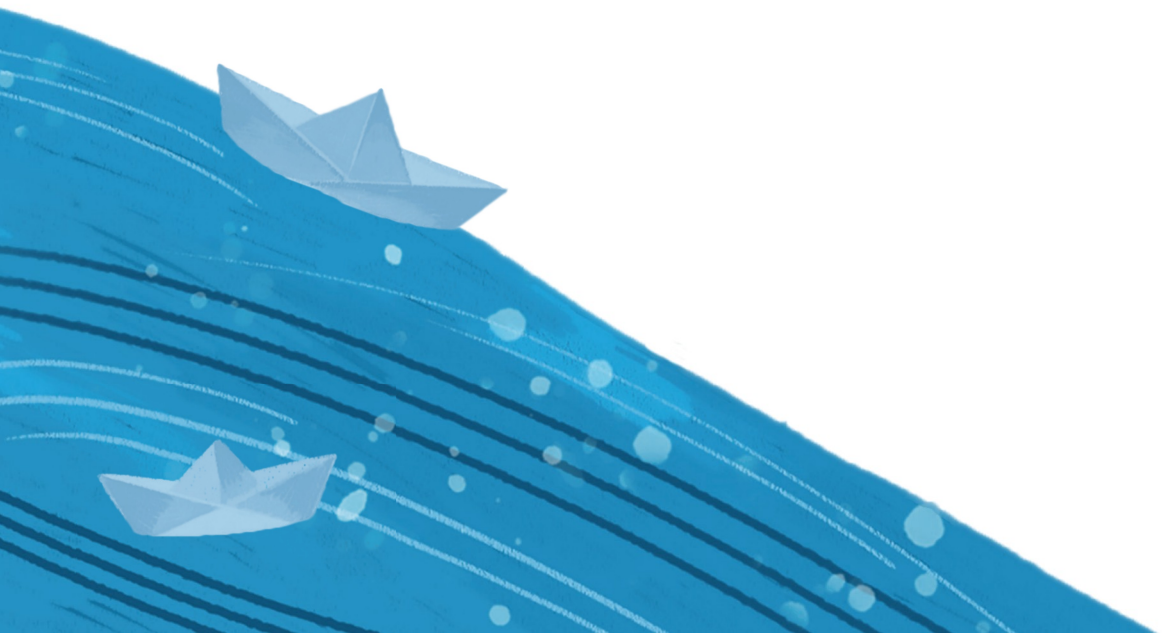

Espills de plata

El sol s'ha trencat en l'aigua
i en una folla dansada
lluentegen els bocins
cap a la platja.

És que voldríeu juntar-vos,
espills de plata?

Ai, sols petits
que relluïu en la mar!
A la blavor de les aigües
sembra feu de diamants!

No us ajunteu, sols petits;
seguiu lluint i dansant.
Sou miracle en flors de llum
del sol que es trena en la mar.

L'escaldó

La nit encara és compacta;
brillen inquiets els estrels;
per una clara ratlleta
es romp el mantell del cel.

El gall s'espolsa les ales
i el «bon dia» ens crida ferm.

Es belluguen unes ombres
vers el replà del sequer
i el primer cigar encenen
amb l'encenall del fornet.

Mentre, el coure va escalfant-se
tot voltat de moscatell,
ple de verge dolçor fina
que immola al lleixiu ardent.

Els canyissos fan dibuixos
en l'encenor del sequer.

A poc a poc la pansa es daura
i ara el suc és sucre i mel.

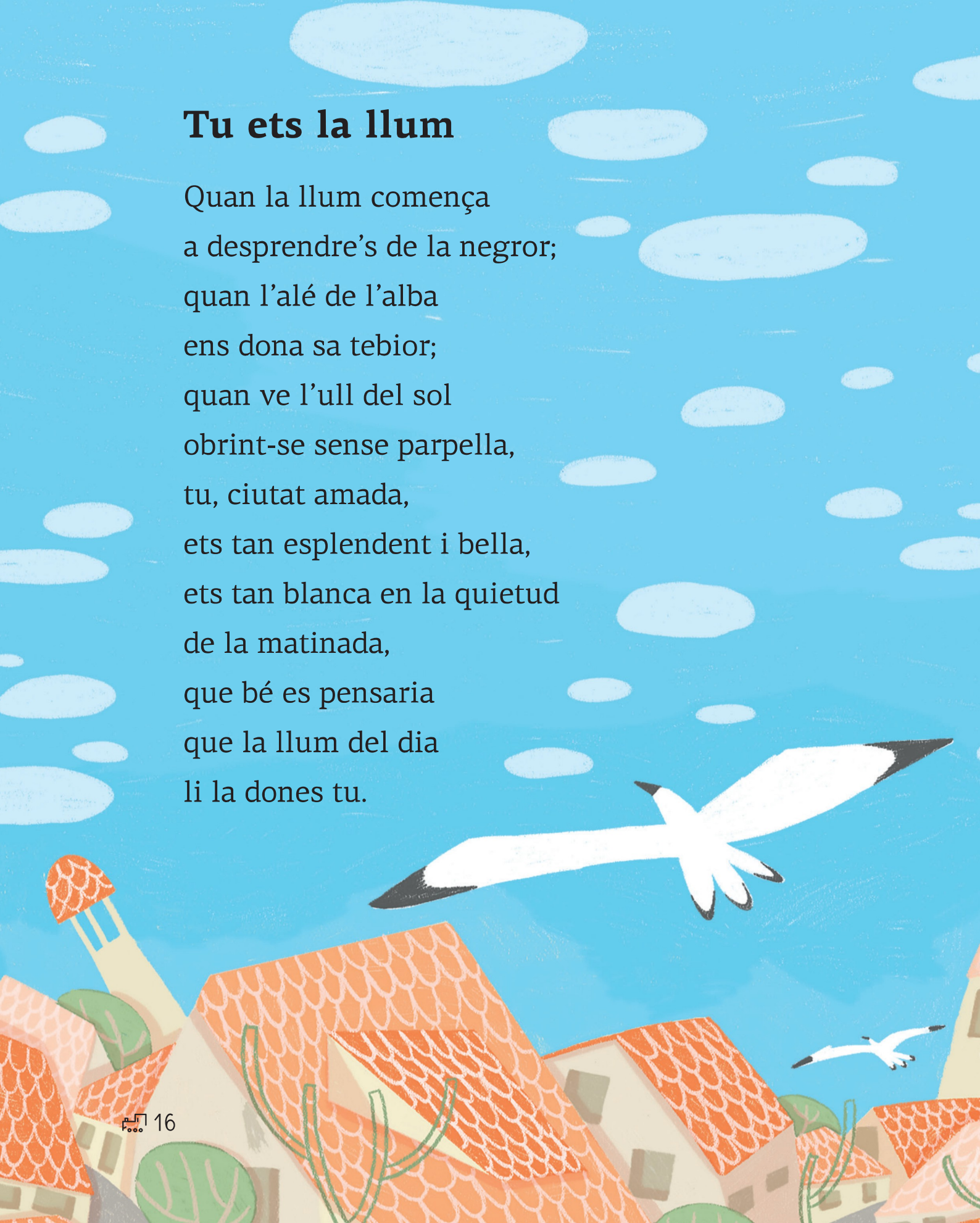

Tu ets la llum

Quan la llum comença
a desprendre's de la negror;
quan l'alé de l'alba
ens dona sa tebior;
quan ve l'ull del sol
obrint-se sense parpella,
tu, ciutat amada,
ets tan esplendent i bella,
ets tan blanca en la quietud
de la matinada,
que bé es pensaria
que la llum del dia
li la dones tu.

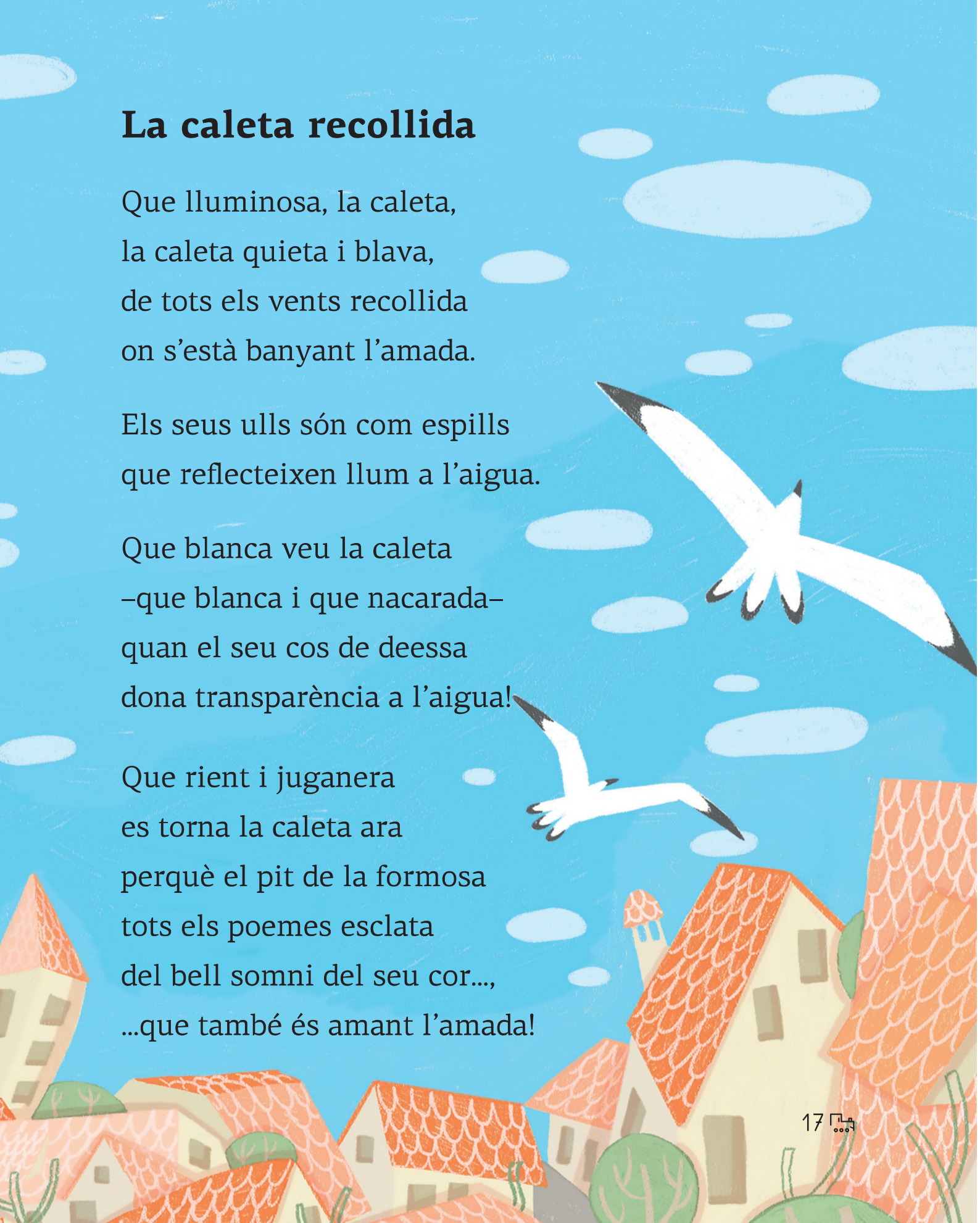

La caleta recollida

Que lluminosa, la caleta,
la caleta quieta i blava,
de tots els vents recollida
on s'està banyant l'amada.

Els seus ulls són com espills
que reflecteixen llum a l'aigua.

Que blanca veu la caleta
–que blanca i que nacarada–
quan el seu cos de deessa
dona transparència a l'aigua!

Que rient i juganera
es torna la caleta ara
perquè el pit de la formosa
tots els poemes esclata
del bell somni del seu cor...,
...que també és amant l'amada!

Suggestió

En este clar dia de fi d'hivern
crema el sol amb recordances d'estiu;
fibres dormides l'ànima reviu
i pressent la cançó del ritme etern.

Per l'aire creuen ocells sense govern
gojant a l'atzar el tebi caliu.
Han deixat en l'arbre tot sol el niu
perduda la por del recel patern.

La mar envia un bes suau, mullat,
com el primer que assaja un tendre infant.
Sense llast humà sura el pensament
fruint la serenor del goig callat.
I commou cor i terra amb bruix encant
la falsa primavera d'un moment.